

СВІТОВИЙ АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ РИНОК: ГЛОБАЛЬНІ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Н. А. КАРАСЬОВА

кандидат економічних наук
Національний науковий центр
"Інститут аграрної економіки"

Досліджено сучасний стан, тенденції формування та функціонування світового агропродовольчого ринку. Визначено основні причини виникнення диспропорцій між виробництвом та споживанням агропродовольчих товарів, в основі яких знаходиться дисбаланс соціально-економічного розвитку в різних регіонах. Проаналізовано співвідношення запасів продовольства до обсягів споживання, як показника, що характеризує стабільність світового агропродовольчого ринку. Розглянуто як важливий кон'юнктурний фактор вплив розвитку біоенергетики на зростання попиту на сільськогосподарську сировину.

Постановка проблеми. Основною соціально-економічною і політичною проблемою людства в контексті динамічного процесу глобалізації залишається проблема забезпечення продовольчої безпеки. Диспаритет розвитку національних господарств на сучасному етапі зумовлює виникнення диспропорцій між виробництвом та фізичною потребою в продуктах харчування. Агропродовольчий ринок виступає індикатором стану економіки й соціальної стабільності суспільства, тому його розвиток є надзвичайно важливим і відстежується в усіх країнах. Крім того, аналіз кон'юнктури ринку і тенденцій на сучасному етапі дозволяє національним урядам формувати пріоритети та стратегічні завдання для розвитку експортоорієнтованих галузей, що й визначає актуальність досліджуваної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічним і прикладним аспектам формування, функціонування та розвитку світового агропродовольчого ринку присвячено ряд досліджень таких вчених, як В. Власов, П. Гайдуцький, Т. Осташко, О. Онищенко, Б. Пасхавер, О. Шпичак, В. Юрчишин, О. Яценко. У більшості робіт автори зосереджують увагу на конкретних сегментах ринку або групах товарів, що не дає можливості відтворити кон'юнктурні особливості в цілому. Широка проблематика і динамічні зміни зовнішніх умов вимагають здійснення постійних досліджень щодо визначення причин формування нових реалій на світовому агропродовольчому ринку. Це може дати уявлення про стратегічні напрями його розвитку та стати основою для розвитку пріоритетних напрямів експортоорієнтованого аграрного виробництва в країнах, що розвиваються, зокрема в Україні.

Мета дослідження – встановити основні фактори впливу та визначити тенденції формування і функціонування світового агропродовольчого ринку в сучасному періоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агропродовольчий ринок – це складна соціально-економічна система товарного обміну, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції і продовольства та просуванням їх від виробника до споживача.

Найважливішою характеристикою агропродовольчого ринку є його соціальна направленість та значення, а головними факторними умовами, які визначають стан та динаміку елементів ринкового механізму – біологічні потреби в продуктах харчування, платоспроможність населення та пропозиція, що формується виробниками.

На сучасному етапі глобальний агропродовольчий ринок характеризується наступними тенденціями: по-перше – це випереджаюче зростання потреб населення в продуктах харчування, порівняно з обсягами їх виробництва, а звідси й підвищення темпів приросту сукупного попиту на продовольчі товари, порівняно із темпами нарощування обсягів пропозиції.

По-друге – стійкі тенденції підвищення цін на продовольчі товари. Внаслідок цього загострюється, а в окремих регіонах залишається не вирішеною, проблема фізичної та економічної доступності продуктів харчування для населення. По-третє – інтенсивний розвиток біоенергетики – галузі, яка тісно пов'язана із сільськогосподарським виробництвом, що зумовлює кардинальний перегляд, країнами-експортерами структури посівних площ в бік "паливних" культур. По-четверте – зниження рівня світових запасів продовольства, зокрема, зумовлене попередніми факторами.

У контексті зазначених тенденцій та з урахуванням глобалізації світового господарства можна зробити висновок, що виробництво аграрної продукції та продовольства втрачає свою національну ізолюваність і така ситуація, в цілому, може задовольняти як виробника, так і споживача. Виробники, поглиблюючи спеціалізацію, мають змогу збільшувати обсяги виробництва, підвищувати конкурентоспроможність та використовувати економію від ефекту масштабу. Споживачі ж отримуватимуть більше продовольства за нижчими цінами. Для розвитку такого сценарію необхідною виступає умова нарощування темпів міжнародної торгівлі продовольством. Стан і тенденції зміни обсягів світового виробництва та торгівлі агропродовольчими товарами ілюструють рис. 1 та рис. 2.

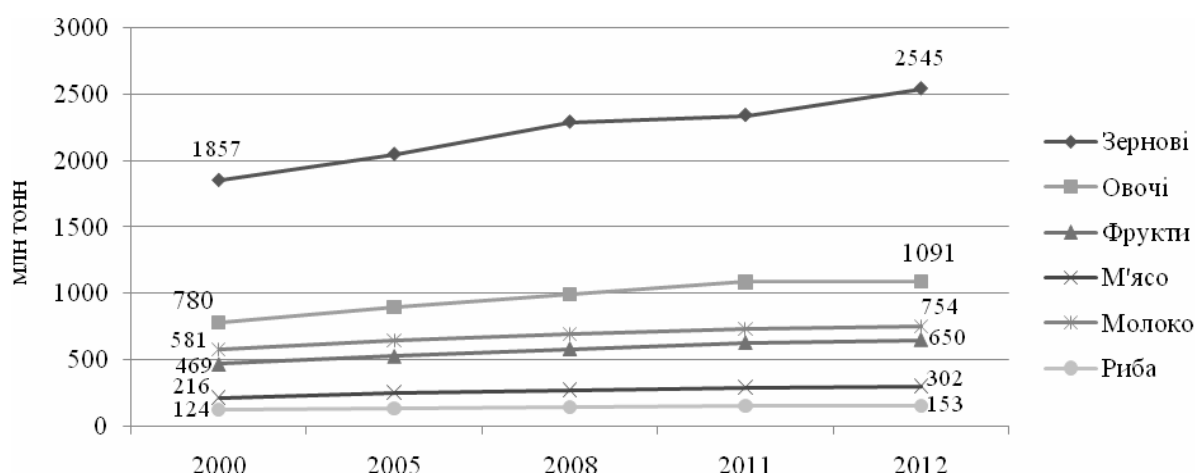

Рис. 1. Динаміка обсягів виробництва агропродовольчих товарів у світі

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Постійне зростання глобального попиту та обсягів споживання зумовлює нарощення темпів виробництва агропродовольчих товарів. Зокрема, за останні дванадцять років обсяг виробництва зернових у світі збільшився на 38%, овочів – 40, фруктів – 39, м'яса – 40, молока – 30, риби – 23%. Як засвідчує рис. 3, зросло відповідно і споживання: зернових на 23%, овочів – 44, фруктів – 42, м'яса – 34, молока – 33, риби – 30%.

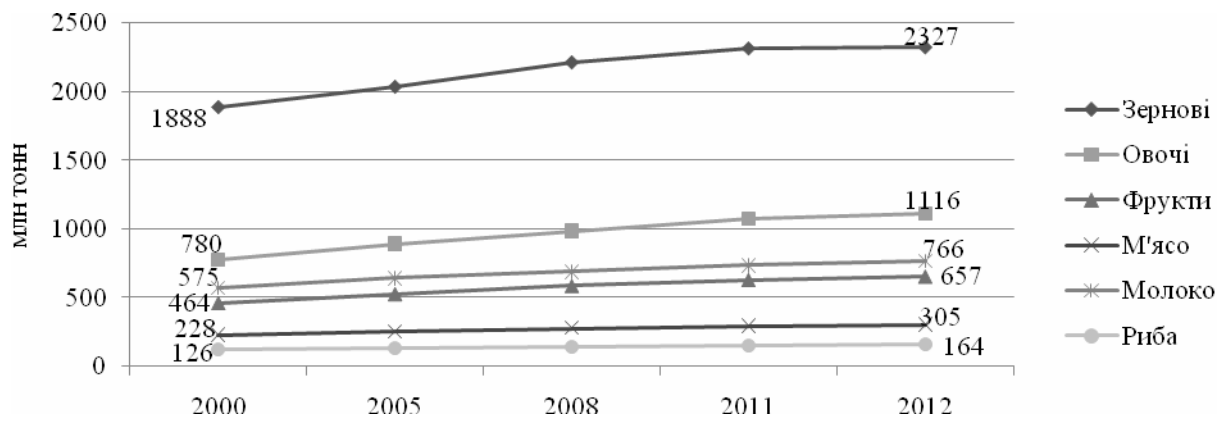

Рис. 2. Динаміка обсягів споживання агропродовольчих товарів на світовому ринку

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Основною причиною збільшення обсягів споживання агропродовольчих товарів є зростання чисельності населення у світі. Причому за рис. 3, темпи приросту споживання перевищують темпи приросту населення станом на 2012 р. фактично в 2 рази. Зокрема, за період з 2000 р. по 2012 р. чисельність населення земної кулі збільшилася на 14,8%, а обсяги споживання агропродовольчих товарів – на 33,8%. Відповідна динаміка викликана дисбалансом між фізіологічними потребами та фактичним споживанням продуктів харчування населення в різних регіонах. На сучасному етапі за кон'юнктурою агропродовольчого ринку виділяється три групи країн, які відрізняються рівнем насиченості потреб у продовольстві, а саме:

- економічно розвинуті країни із перенасиченими внутрішніми потребами, де споживання продовольчих продуктів на одну людину відповідає або навіть перевищує науково обґрунтовані норми;
- країни з транзитивною економікою з відносно низьким рівнем насичення внутрішніх потреб, де споживання на одну людину нижче за раціональні норми, а питома вага імпорту продовольства є значною;
- країни, що розвиваються, з низьким рівнем насичення внутрішніх потреб, де споживання на душу населення істотно нижче за раціональні науково обґрунтовані норми, недостатній рівень самозабезпеченості продовольством та висока питома вага імпорту в загальному обсязі спожитих продуктів харчування.

Рис. 3. Динаміка приросту кількості населення світу та обсягів споживання агропродовольчих товарів

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Фізичний приріст та підвищення купівельної спроможності населення в останніх двох групах країн є однією з основних причин зростання обсягів споживання агропродовольчих товарів. Так, за показниками табл. 1, у країнах Африки зростання споживання м'яса, молока, овочів та фруктів відбулося відповідно на 17%, 23%, 11,7% та 12,3% за період 2000-2012 рр. Дещо в меншій мірою збільшилося споживання зернових, цукру та рослинних олій. За даними Світового банку, чисельність населення цього регіону та ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності за досліджуваний період збільшилися відповідно на 30% та 33%.

Таблиця 1

Споживання агропродовольчих товарів на душу населення по регіонах світу, 2000 - 2012 рр.

Регіон		Споживання на душу населення, кг/рік						
		Зернові	Цукор	Рослинна олія	М'ясо	Молоко	Овочі	Фрукти
Африка	2000	146,6	15,5	8,2	15,8	39,0	60,0	56,1
	2012	150,5	16,4	9,0	18,6	48,3	67,0	63,0
<i>Приріст, %</i>		<i>102,7</i>	<i>105,8</i>	<i>109,8</i>	<i>117,7</i>	<i>123,8</i>	<i>111,7</i>	<i>112,3</i>
Північна Америка	2000	115,3	57,3	27,4	119,7	252,6	131,2	125,4
	2012	105,3	59,5	30,2	115,1	252,9	113,2	100,3
<i>Приріст, %</i>		<i>91,3</i>	<i>103,8</i>	<i>110,2</i>	<i>96,2</i>	<i>100,1</i>	<i>86,3</i>	<i>80,0</i>
Південна Америка	2000	108,0	38,3	14,0	67,0	118,4	46,3	107,7
	2012	116,0	39,2	15,4	78,5	140,2	53,6	116,0
<i>Приріст, %</i>		<i>107,4</i>	<i>102,3</i>	<i>110,0</i>	<i>117,2</i>	<i>118,4</i>	<i>115,8</i>	<i>107,7</i>
Азія	2000	161,7	16,6	7,9	24,0	41,2	131,8	45,5
	2012	156,4	17,1	9,3	31,2	57,8	168,5	66,0
<i>Приріст, %</i>		<i>96,7</i>	<i>103,0</i>	<i>117,7</i>	<i>130,0</i>	<i>140,3</i>	<i>127,8</i>	<i>145,1</i>
Європа	2000	130,4	38,1	15,6	69,9	207,0	114,2	79,7
	2012	131,0	41,3	17,9	76,0	219,1	118,9	91,0
<i>Приріст, %</i>		<i>100,5</i>	<i>108,4</i>	<i>114,7</i>	<i>108,7</i>	<i>105,8</i>	<i>104,1</i>	<i>114,2</i>
Океанія	2000	87,0	45,1	16,8	101,0	183,0	98,0	92,6
	2012	89,7	46,1	19,9	116,2	202,9	93,4	92,0
<i>Приріст, %</i>		<i>103,1</i>	<i>102,2</i>	<i>118,5</i>	<i>115,0</i>	<i>110,9</i>	<i>95,3</i>	<i>99,4</i>

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Зростання населення на 14%, а показника ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності на 29% за 2000-2012 рр. спричинили підвищення рівня споживання агропродовольчих товарів і в Південній Америці, в середньому на 11,3%. Насамперед головну роль у цьому відіграли такі країни, як Аргентина та Бразилія, що відрізняються швидкими темпами економічного зростання та нарощуванням обсягів виробництва аграрного сектору.

Найбільший приріст обсягів споживання м'яса, молока, овочів та фруктів відповідно на 30%, 40%, 27% та 45% відбувся за досліджуваний період в Азії. Причиною є зростання рівня життя в таких багаточисельних за населенням "нових індустріальних країнах", як Китай, де приріст ВВП за купівельною спроможністю за період 2000-2012 рр. зріс на 300%, Індія (приріст ВВП – 94%), а також Туреччина, Малайзія, Таїланд, Індонезія, Філіппіни та ін.

Дещо нижчими темпами зростає споживання агропродовольчих товарів у Європі. Основний вплив на приріст здійснюють країни Балії та центрально-східної Європи. Найменше зростання, а стосовно зернових, м'яса, овочів та фруктів навіть зниження обсягів споживання, зафіксовано в Північній Америці. Головним аргументом в даній ситуації виступають одні з найповільніших темпів приросту населення, а також соціальні та морально-естетичні погляди суспільства щодо здорового способу життя та відмова від надмірного споживання в США та Канаді.

Загострення ситуації з нестачею продовольчих ресурсів зумовлює також і постійне скорочення стратегічних запасів продовольчої сировини. Цей показник характеризує стабільність світового продовольчого ринку та його потенційні можливості щодо пом'якшення непередбачуваних проблем, які можуть виникати при стихійних лихах та інших надзвичайних ситуаціях. Критеріями цього є достатні розміри та ефективні системи відновлення використаних стратегічних запасів. Стійкість поточного продовольчого забезпечення та стабільність кон'юнктури продовольчого ринку мають задовольнятися оперативними продовольчими запасами. Так, скорочення запасів зерна у 2007–2008 рр. до 62 днів споживання призвело до його подорожчання за цей період у 3 рази [13].

На рис. 4 простежується тенденція до скорочення співвідношення світових запасів зернових та обсягів їх споживання. Зокрема, мінімального рівня цей показник досягнув у 2008 р. становлячи 21%. Експерти стверджують, що це найменше значення з 1960 р. [5]. Серед причин зниження світових запасів зерна вказують падіння темпів виробництва в найбільших країнах-виробниках (США, Канада, Австралія, Аргентина) на фоні стійкого зростання обсягів світового споживання.

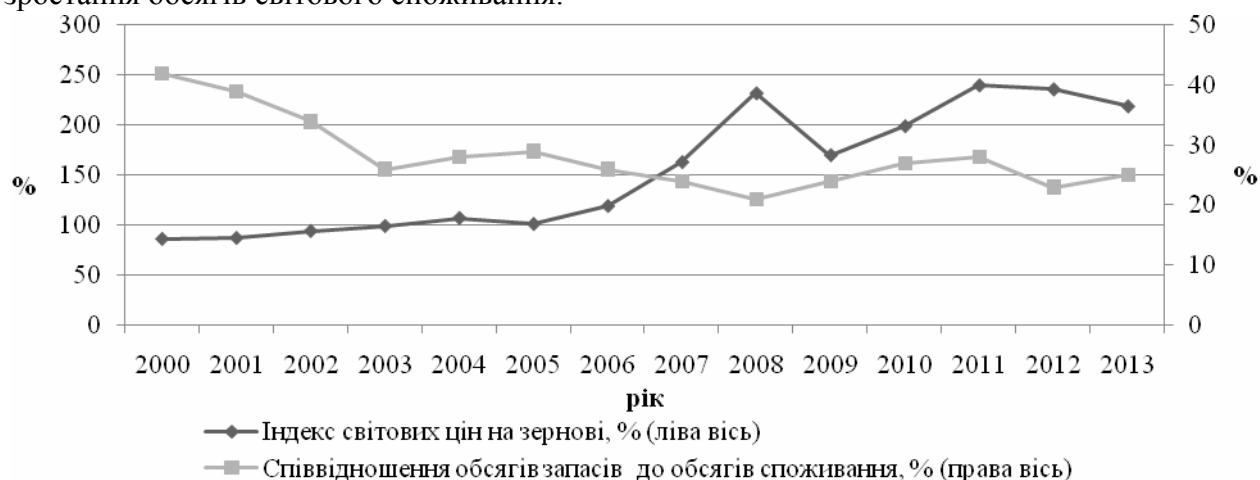

Рис. 4. Динаміка зміни індексу світових цін на зерно та співвідношення запасів до обсягів споживання

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Таке низьке значення співвідношення запасів та обсягів споживання пояснюється і оберненою залежністю між згаданим показником та ціною. Зокрема, при найменшому рівні запасів у 2008 р. індекс цін на зерно зріс до відмітки 232, а найбільше значення зафіксовано у 2011 р. – 240 при наявних запасах у 28%.

Глобальні стратегічні запаси продовольства продовжують скорочуватись і в рамках зміни клімату, підвищення температури, осушення іригаційних криниць та обмеженості ресурсної бази (в першу чергу це стосується земельних ресурсів). Агроєкологи стверджують, що з підвищенням температури на один градус Цельсія врожайність зернових знижується на 10% [7].

Протягом останніх 50-ти років аграрний прогрес та постійне підвищення врожайності забезпечувалися передовими технологіями. Однак етап постійного зростання продуктивності поступово виходить на етап "вирівнювання". Так, за табл. 2 можна зробити висновок, що в провідних аграрних країнах західної Європи за останні 10 років значно знизилися темпи приросту врожайності пшениці.

Зокрема приріст урожайності у Великобританії скоротився від 16,5% до 3,4%, у Франції – від 20% до 1,6%, у Німеччині – від 23,4% до 8,2%. Такі показники провідних країн свідчать про наявні фізіологічні ліміти продуктивності тих чи інших культур. Скорочення темпів приросту відбувається і в Україні, Китаї, Аргентині та Росії. Однак в цих країнах значну роль відіграє техніко-технологічний фактор аграрного виробництва.

Динаміка урожайності пшениці та рису, 1980-2010 рр.

Урожайність пшениці, в середньому за період					
Країна	1981 - 1990 рр.	1991 - 2000 рр.		2001 - 2010 рр.	
	т/га	т/га	Приріст, %	т/га	Приріст, %
Великобританія	6,4	7,5	116,5	7,8	103,8
Франція	5,7	6,8	120,0	6,9	101,6
Німеччина	5,6	6,9	123,4	7,4	108,2
Україна	3,0	3,0	100,0	2,7	90,6
Китай	2,7	3,5	130,1	4,3	121,5
США	2,4	2,6	107,9	2,8	108,4
Аргентина	1,8	2,2	122,1	2,5	115,2
Росія	1,5	1,7	113,0	2,0	121,2
Урожайність рису, в середньому за період					
Китай	5,1	6,0	118,6	6,3	105,8
Японія	4,7	5,0	105,9	5,4	108,6
Індія	2,2	2,8	126,5	3,1	112,9

Джерело: розраховано за даними FAOSTAT [9].

Відстають від темпів приросту населення і темпи приросту урожайності рису, зокрема в Китаї за десять років вони скоротилися від 18,6% до 5,8%, а в Індії від 26,5% до 12,9%, тоді як на ці країни припадає третина світового експорту відповідного продукту. Експерти переконують [12], що загрозливою тенденцією для таких густонаселених країн є зниження рівня ґрунтових вод. Подібна ситуація складається і в країнах Середнього Сходу. В Індії, де фермери пробурили 20 мільйонів іригаційних свердловин, падає рівень ґрунтових вод і свердловини починають пересихати. Світовий банк доповідає [7], що 175 мільйонів індійців харчуються зі зрошуваних полів. У Китаї зрошувальне землеробство зосереджене на Північній китайській рівнині, де виробляється половина пшениці та третина кукурудзи в країні, а 130 мільйонів китайців отримують харчі зі зрошуваних земель.

Таким чином тенденції до погіршення природно-кліматичних та екологічних умов викликають негативні наслідки для бази природних ресурсів аграрного сектору та загрожують майбутньому виробничому потенціалу. Прогнозується, що в найближчому майбутньому зміни клімату та екстремальні погодні явища будуть проявлятися частіше, торкаючись всіх регіонів та здійснюючи негативний вплив на підвищення продуктивності та продовольчу безпеку [3].

Ще однією характерною рисою сучасного агропродовольчого ринку є взаємозв'язок між зростанням попиту на сільськогосподарську сировину та збільшенням обсягів виробництва біопалива. За даними Міжнародного енергетичного агентства (ІЕА), за останні тринадцять років обсяги виробництва біопалива зросли в 5 разів (від 20 млрд літрів на рік у 2001 р. до більше ніж 100 млрд літрів на рік у 2012 р.). Виробництво та споживання біоетанолу та біодизелю зосереджено в США, Бразилії та ЄС (рис. 5).

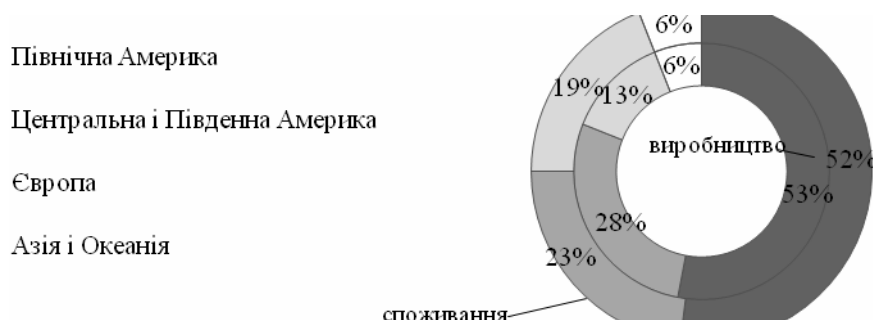

Рис. 5. Регіональне виробництво та споживання біопального (етанол та біодизель), 2012 р.

Джерело: розраховано за даними ІАЕ [8].

Основними культурами, що використовуються згаданими країнами для виробництва біопального, є кукурудза, цукрова тростина, олійні культури та пшениця. Згідно з дослідженнями Групи експертів найвищого рівня ФАО найбільш різке збільшення об'ємів виробництва біопалива припало на 2006 - 2008 рр. Саме в цей період спостерігалось й стрімке підвищення цін на продовольчі товари (рис. 6).

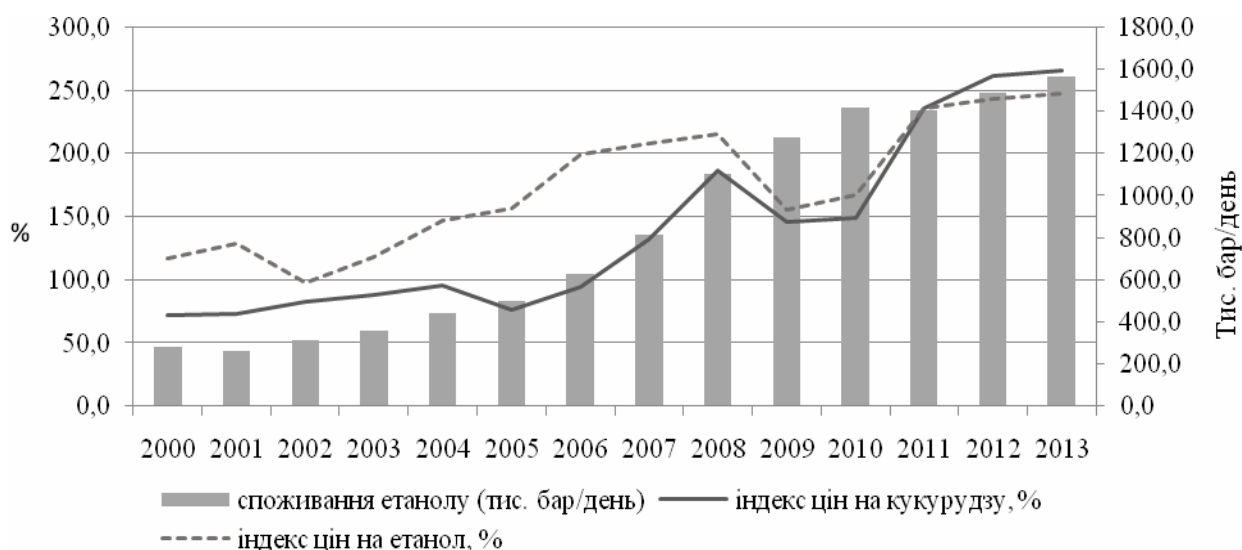

Рис. 6. Динаміка споживання та індекси світових цін на кукурудзу та етанол, 2000-2013 рр.

Джерело: розраховано за даними IAE та FAO [8, 9].

Незважаючи на те, що в багатьох наукових дослідженнях, присвячених питанням збігу вкрай несприятливих обставин, що стали причиною зростання продовольчих цін, було враховано цілий ряд інших факторів, включаючи підвищення попиту на фоні переходу на багаті тваринними білками дієти у великих країнах з транзитивною економікою, вплив системи управління запасами зернових у Китаї, погодні умови в провідних країнах-експортерах, уповільнення темпів зростання продуктивності в аграрному секторі, вплив високих нафтових цін на вартість палива та собівартість виробництва, а також спекуляції на світовому агропродовольчому ринку, однак збільшення попиту на біопаливо вказується багатьма аналітиками, від організацій громадського суспільства до Світового банку [1, 6, 10, 11] як важливий фактор формування кон'юнктури на світовому агропродовольчому ринку.

Попит на певні, стратегічно важливі для продовольчої безпеки, види сільськогосподарської продукції призводить до скорочення ресурсів для виробництва продовольчих товарів, зменшуючи їх доступність на світовому ринку та зумовлюючи зростання цін. Зокрема, у світовій торгівлі кукурудзою на США припадає до 50%, одночасно частка використання кукурудзи для виробництва етанолу постійно збільшується і на 2012 р. становила 52% (рис. 7). Крім того, розширення виробництва кукурудзи в США здійснюється за рахунок скорочення виробництва інших видів зернових культур, представлених на світовому ринку. У зв'язку з цим спеціалісти відзначають два ефекти [2]: підвищення світових цін на кукурудзу та її аналогові замітники, як наприклад, пшеницю, та разом із тим, стимулювання виробництва кормових культур в інших регіонах світу, оскільки значні обсяги кукурудзи були виведені з продовольчого ринку.

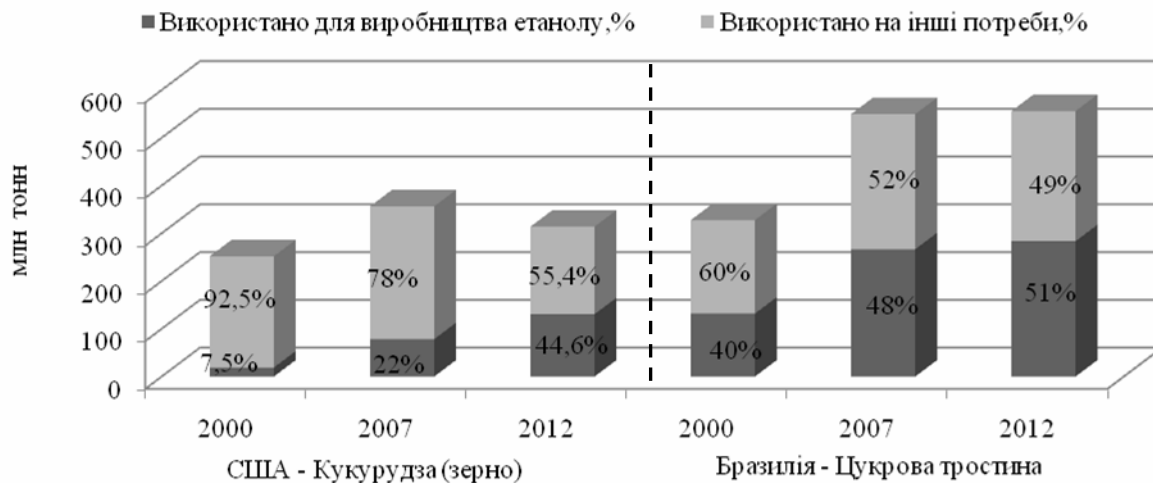

Рис. 7. Співвідношення використання кукурудзи та цукрової тростини для виробництва етанолу в США та Бразилії, 2000-2012 рр.

Джерело: розраховано за даними ІАЕ та FAO [8, 9].

Чутливим продуктом для системи харчування країн, що розвиваються, стає і цукор. Зокрема проведені дослідження свідчать про постійне зростання обсягів світового експорту згаданого продукту [4]. Світовий ринок цукру має одиничну структуру. Тільки на Бразилію припадає близько 50% цього ринку. Тому постійне зростання частки цукрової тростини, призначеної для виробництва етанолу (див. рис. 7), відповідає збільшенню попиту на 70% за період з 2000 р. по 2012 р. та, відповідно, зростанню ціни на цукрову тростину.

Висновки. Основною ознакою сучасного світового агропродовольчого ринку є підвищення обсягів виробництва та споживання агропродовольчих товарів. Постійне збільшення глобального попиту зумовлене зростанням чисельності населення, в першу чергу в країнах, що розвиваються, де спостерігається висока питома вага імпорту продовольства, відставання від раціональних норм споживання на душу населення та поступове підвищення купівельної спроможності. До таких регіонів відносяться Південна Америка, де попит на м'ясо, молоко, овочі та фрукти за період 2000-2012 рр. зріс на 17,2%, 18,4%, 15,8% та 7,7% відповідно; Африка – приріст на 17,0%, 23,0%, 11,7% та 12,3%; Азія – приріст на 30,0%, 40,3%, 27,8% та 45,1%.

Дисбаланс попиту та пропозиції на ринку посилюється і через постійне скорочення стратегічних запасів продовольчої сировини, що впливає на зростання індексу цін. Причинами розвитку такої тенденції є погіршення природно-кліматичних та екологічних умов, що викликає загрозу для виробничого потенціалу аграрного сектору. В результаті спостерігається зниження темпів приросту урожайності в найбільших країнах-експортерах. Зокрема, приріст урожайності пшениці у Великобританії скоротився від 16,5% до 3,4%, у Франції – від 20% до 1,6%, у Німеччині – від 23,4% до 8,2%. Темпи приросту урожайності рису в Китаї за десять років зменшилися від 18,6% до 5,8%, а в Індії від 26,5% до 12,9%.

За важливий фактор формування кон'юнктури на світовому агропродовольчому ринку виступає збільшення частки використання сільськогосподарської сировини у виробництві біопалива. Така тенденція впливає на скорочення ресурсів для виробництва продовольчих товарів та підвищення світових цін на кукурудзу, цукрову тростину, олійні культури та пшеницю. Внаслідок цього значні обсяги продукції аграрного сектору виводяться з агропродовольчого ринку, що спричиняє загострення проблеми світової продовольчої безпеки і стимулює виробників аграрної продукції до поглиблення спеціалізації та нарощування обсягів міжнародної торгівлі. Саме тому питання міжнародної спеціалізації, товарної й географічної диверсифікації світових та національних експортних потоків буде визначати подальші напрями досліджень, що дозволить сформулювати стратегічні напрями експортоорієнтованого розвитку аграрного сектору України.

Список литературы

1. Биотопливо и продовольственная безопасность: Доклад Группы экспертов высокого уровня по вопросам продовольственной безопасности и питания Комитета по всемирной продовольственной безопасности. – Рим, 2013. – 43 с.
2. Abbott, P. 2012. Biofuels, binding constraints and agricultural commodity price volatility. Paper presented at the NBER conference on “Economics of Food Price Volatility”, Seattle, USA, 16 August 2012.
3. Climate Change 2001: Synthesis report. A contribution of working groups I, II, and III to the Third Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, by R.T. Watson & the Core Writing Team, eds. UK, Cambridge and New York, NY, USA, Cambridge University Press.
4. Serra, T. 2011. Volatility spillovers between food and energy markets: a semiparametric approach. *Energy Economics* (6), 1155–1164.
5. Зерно Он-Лайн / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zol.ru/>.
6. Состояние рынков сельскохозяйственной продукции. Отчет ФАО – 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.fao.org/docrep/012/i0854r/i0854r00.HTM>.
7. Agricultural irrigated land / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zol.ru/>. <http://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.IRIG.AG.ZS4>.
8. IAE [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eia.gov/cfapps/ipdbproject/>.
9. FAOSTAT / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/download/FB/FBS/E>.
10. Govinda R. Timilsina Ashish Shrestha Biofuels Markets, Targets and Impacts / The World Bank Development Research Group Environment and Energy Team July 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://econ.worldbank.org>.
11. How Global Biofuel Expansion Could Affect the Economy, Environment and Food Supply/ Data and Research, June 27, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://go.worldbank.org/OPII43RIJ0>.
12. John Vidal. European capacity to grow food is plateauing, scientist warns/The Guardian, Monday 8 July 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.theguardian.com/environment/2013/jul/08/european-capacity-grow-food-scientist>.
13. Lester Brown (2011) The new geopolitics of food / Foreign policy May/June 2011 p. 11-14 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://infoporn.org.ua/news/urn:news:1E8F15A8>.

Мировой агропродовольственный рынок: глобальные и макроэкономические тенденции

Н.А. Карасева

кандидат экономических наук
Национальный научный центр
"Институт аграрной экономики"

Исследованы современное состояние, тенденции формирования и функционирования мирового агропродовольственного рынка. Определены основные причины возникновения диспропорций между производством и потреблением агропродовольственных товаров, в основе которых находится дисбаланс социально-экономического развития в разных регионах. Проанализировано соотношение запасов продовольствия к объемам потребления, как показателя, который характеризует стабильность мирового агропродовольственного рынка. Рассмотрен как важный конъюнктурный фактор влияние развития биоэнергетики на рост спроса на сельскохозяйственное сырье.

Word food market: global and makroeconomic trends

Nataliia Karasova

Ph. D., National Science Center
"The Institute of Agricultural Economics"

The article deals with the modern state, trends of forming and functioning of world food market. The underlying courses of disproportion between production and consumption are determined, which based on imbalance of socio-economic development in different regions. The correlation between world stocks and food consumption is analyzed, as an index that characterizes stability of world food market. Increasing of demand on agricultural products coursed by bioenergetics development is considered.